

ЭРКИН ВОҶИДОВ

ЯХШИДИР АЧЧИҚ
ҲАҚИҚАТ

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

А. ҚОДИРИЙ НОМИДАГИ ХАЛҚ МЕРОСИ НАШРИЕТИ

«НУР» ТОШКЕНТ 1992

Ушбу тўплам машҳур шоир, жамоат арбоби Эркин Воҳиднинг кейинги йилларда ёзилган шеърлари гулдастасидан иборатдир. Шоир, қалб булоғидан чиққан соф туйғулар ифодаси бўлмиш бу шеърларида ширин ёлгонни айтиб кимларгадир ёқишдан кўра, аччиқ ҳақиқатни айтишни афзал кўради. Китобхонга ушбу шеърини гулдаста манзур бўлади, деган умид-дәмиз.

Муҳаррир

ХОЖИ АБДУЛЛО ОРИФ

ISBN-5-86484-059-9

© «НУР». ИЧИБ, А. Қодирини номидagi халқ мероси нашриёти 1992

СУЗ СЕҲРИ

Мана, бир неча ўн йиллардирки, биз дилбар бир шеъриятнинг муаттар ҳавосидан баҳраманд бўлиб келаётормиз. Бу — Эркин Воҳидов шеъриятидир. Она тилимизнинг ипакдек майин, камалакдек ранг-баранг шамойили, ғоят нозик лутф, беозор қочиримлар, гоҳ ҳазин, гоҳ самимий табассум уйғутувчи ташбеҳлар, ўткир хулосалар — булар бари улкан шоиримизнинг қаламига мансуб бетакрор фазилатлардир. Мен Эркин Воҳидовни шеъриятда ўзига хос сеҳр соҳиби деб биламан. У шеъриятнинг ўжар ва асов, учқур отини усталик билан жиловлаб, мана узоқ йиллардан буён шарқнинг шарафли назм майдонида моҳир чавандоз янглиғ донг чиқазиб келаётир. Ўйлаб қарасам, биз ғалати даврларни бошдан кечирибмиз: яқин-яқинларгача ҳам кўринишдан дубдуруст одамлар, адабиётда аввал шаклими ёки мазмунми дея бетўхтов тортишиб юрардилар. Албатта, бу баҳснинг замирида бошқа бир мурод яширинган эди. Ўрни, маҳорат, санъат шарт эмас, яланғоч бўлса ҳам бизнинг ғоямизни такрорлайбер! Ана шу тазйиқ туфайли не-не истеъдод эгалари ўзларининг бена-

зир маҳоратларини намоиш эта олмадилар. Мактаб дарсликлариди: «Пахта терсанг тоза тер, чаноғида қолмасин» каби техник қўлланмалар, руҳсиз гаплар шеърият намунаси дея тақдим этилди. Қирқ йилча муқаддам жамол кўрсатган Эркин Воҳидов шеърияти ўша қоронғу гўшаларни бирданига ёрита бошладики, шоиримиз ўзининг илк китобини бежиз «Тонг нафаси» деб атамаган эди. Ўлмас аруз вазнига беписанд қараш ҳали ҳукмрон бир шароитда, Собир Абдулла, Ҳабибий, Чархий сингари мўътабар сиймолардан кейин мумтоз ғазалиётимизнинг олтин эшиклари абадий бекилади дея каромат қилишаётганда ёш авлод орасидан биринчилардан бўлиб Эркин Воҳидов арузнинг табаррук остонасида посбон янглиғ пайдо бўлди. Тўғри, ҳозиргача ҳам арузда ижод қилувчилар озмунча эмас. Бироқ, соғлом кишининг нафас олишидек мунтазам ва равон, асл аруз мавжудки, бу санъатга «булҳавас»ларнинг аралашувлари ҳеч қандай самара келтирмайди. Аксинча, содда муаллифни куппа-кундуз куни беобрў қилиб қўйиши мумкин. Шу маънода, ғазалга таважжуҳ билдирган ёшларимизга ҳозирги замон шоирларидан Эркин Воҳидов ижоди мактаб бўла олади, дейман.

Юқорида биз мазмун ва шакл атрофида баҳслар бўлиб ўтганлигини эслатдик. Такрор айтамыз, у тамомила беҳуда баҳс эди. Биз кўриб ва ҳис қилиб турган олам бир бутундир, яъни тан либоси ичра руҳ яшайдики, биз иккисини яхлит ҳолда мукаммал хилқат дея эътироф этамыз.

Эркин Воҳидов шеърлятида абадий мавзулар хазинасига аниқ замон ва макон калити орқали кириб борилади. Халқимиз кейинги даврлар мобайнида босиб ўтган ва ўтаётган гоҳ машаққатли, гоҳ армонли, гоҳ тугёнли, гоҳ ифтихорли йўлларнинг манзара ва оҳанглари, садолари Эркин Воҳидов шеърлятида тўла мужассамдир. Ҳали олдинда узоқ, донғил йўллар кутиб турибди. Биз мустақилликка эришган Ўзбекистонимиз учун, она халқимиз учун бундан буён ҳам астойдил хизмат қилишга шаймиз. Гоҳо юксак тоғларнинг бўю-басти узоқдан яққолроқ кўринади дейдилар. Лекин мен у узоқ масофаларни кутиб ўтирмасдан, ҳозирнинг ўзидаёқ бир гапни очиқ-ойдин айтиб қўяқолай: Мен Эркин Воҳидовдек улкан шоир билан замондош бўлганим билан фахрланаман. Шоиримизнинг ушбу янги китоби эса муборак бўлсин!

Хожи Абдулло Ориф

ВАТАН ИСТАГИ

Бу ватанда бир Ватан
    Қурмоқни истайдир кўнгил,
Узни озод қуш каби
    Кўрмоқни истайдир кўнгил.

Бу Ватан тимсоли бўлса
    Тонг қуёши шуълавор,
Шуълалар қўйнида чарх —
    Урмоқни истайдир кўнгил.

Ул Ватанга байроқ — инсоф,
    Туғи сарҳад муҳри — меҳр,
Сарҳад узра соқчидек
    Турмоқни истайдир кўнгил.

Ким бу тупроқ қадрин истар
    Айламоқ тупроққа тенг
Кўзига тупроқ билан
    Урмоқни истайдир кўнгил.

Ул Ватан елканларини
    Маърифат уммонида
Қиблаи имон сари
    Бурмоқни истайдир кўнгил.

Бас, етар ёлгон саодат,
Ёлгон эрк, ёлгон ватан,
Хуррият завқини чин
Сурмоқни истайдир кўнгил.
Қутлуғ истиқлол кунда
Эй Ватан, бағрингда шод
Эркин ўғлонинг бўлиб
Юрмоқни истайдир кўнгил.

1990

ДОРИЛФУНУНГА

Яна йигирмага — йигит ёшимга
Узоқ йиллар ўтиб қайтган бу куним,
Таъзим қилиб келдим сенинг қошингга
Азизим, мунисим, дорилфунуним.

Недирсан? Олисга ундаган садо,
Ё олис йиллардан чорлаган уним.
Сени соғинаман ва икки дунё
Сенга интиламан, дорилфунуним.

Болангман, бор ҳали ўзингга ҳамдам
Шўхлик, эркалагим, андек жунуним.
Ким бўлсам, не бўлсам ва қайда бўлсам,
Сен мени тергаб тур, дорилфунуним.

Ҳаёт бешафқатдир, яшаш мураккаб,
Ёзолмай гоҳ дилга чўккан тугуним,
Илтижо қиларман, бедор юракка
Қудрат бер, ёшлигим — дорилфунуним.

Ҳали бу оламга саволим кўпдир,
Хаёлим қушида йўқ лаҳза қўним.
Яна шам чироғинг керак бўлибдир,
Йўлимни ёритгин, дорилфунуним.

Шеъру ишқ, бахт, қувонч — дунё бири
кам,
Фақат эътиқодим — танҳо бутуним.
Қалбим тубидаги энг ёруғ нуқтам —
Сенга талпинаман, дорилфунуним.

Эзгулик соғинчи ўртаб кўнглимни
Бош уриб қошингга келган бу куним —
Сидқимни қабул эт, тарк этма мени,
Азизим, мунисим, дорилфунуним.

1987 йил январи

ЯНГИ ЙИЛ ШЕЪРИ

Инсон феъли ажабдан ажаб,
Йўқдир унга мезонсиз олам.
Юлдузларни ўлчар ботмонлаб,
Қаричлайди чексизликни ҳам.

Ўзи эга, ўзи қул мангу
Ўзи топган ақидаларга,
Не дей, ҳатто мангуликни у
Бўлиб чиққан дақиқаларга.

Дақиқадан соатлар йиғиб,
Кунлар тузиб ой жам қилади.
Йиғламайди умр ўтди деб,
Йил ўтди деб байрам қилади.

Кўпайса-да, ажинлар ҳарчанд,
Оқарса-да, йиллардан боши,
Қувонади — кўпайди фарзанд,
Севинади — улгайди ёши.

Бу туганмас орзу ҳавасда
Бор умидбахш имонга асос:
Инсон ўлмас.
Аста ва аста
Боқийликка ўтади холос.

1987

* * *

— Орол ўлаётир,
Сир ўлаётир,
Улаётир заҳардан тупроқ.
Шоир бунга қарши не қилаётир?
— Шоир дафтарида каттакон
сўроқ.

У фақат қичқирар:
Бундоқ бўлмайди.
Алам билан ёш тўкар, бироқ
Унинг кўзёшидан Орол тўлмайди,
Фақатгина ер бўлар шўрроқ...

1987

ДЕВОНА ҲАҚГҲЙ

Яна сенинг тўнинг елкангда,
Сигмай қолдинг бу даргоҳга ҳам.
Лабда аччиқ қимтилган ҳанда,
Ташқарига қўясан қадам.

Туққаннингга ёқмас тўғри гап,
Шуни англаб етмаган бўлсанг,
Бу дунёда шунча йил яшаб
Дипломатлик аталган адаб
Кўчасидан ўтмаган бўлсанг,—

Кўнгилдаги гапингни қачон
Кимга қандай сўзламоқ керак,
Ўзингга не фойда, не зиён,
Англамаган бўлсанг гар, демак —

Айб ўзингда,
Токи бу дунё
Тили бурроларга ёр экан,
Манманликдек тузалмас савдо
Одамзод бошида бор экан.

Токи бошлиқ зоти экан ҳақ,
Гапи гапу сўзи сўз экан,
Тўрдагилар ҳокими мутлақ,
Пастдагилар юмуқ кўз экан:

Пешонангга битилган аттанг,
Енгилмоқ бор доимо жангда.
Мудом сенинг қўлингда паттанг,
Мудом сенинг тўнинг елкангда.

1987

ГЕОРГИЙ АЪЗАМОВ ХОТИРАСИГА

Тундек қаро этиб юрагимни ҳам
Хабар етиб келди кечаси.
Менинг Жора исмлиқ укам,
Тожихон аканинг кенжаси...

Қадам қўйган эдинг шахмат тожининг
Курашгоҳи остонасига.
Отанг манглайига сиғмадинг,
Сиғмадинг ўзбекнинг пешонасига.

Қайта туғиларми ўғлон сенингдек,
Қанча юксак эди тилагинг.
Юраги ёрилиб кетган лочиндек
Баландликдан ногоҳ қуладинг.

Мухлис эдим, ҳар бир ғалабанг
Менга эди мисоли тўйдек.
Сен музаффар кетдинг, биз эса, аттанг,
Бизлар сени бой бериб қўйдик...

1987

ЖУМАДАН ҚОЛГАН ОДАМ

Бу сизга бир ҳикоя:
Чорак аср муқаддам
Ўсал ётар эди чол,
Сўнар эди мисли шам.
Узоқ-яқин авлодлар
Атрофида бўлиб жам
Видо айтар эдилар,
Қадлар эгик, кўзлар нам.

Кеча соппа-соғ эди,
Эй, воҳ, қисмат экан-да,
Ажал бўғиб турибди
Оғзи ошга етганда.
Фалак иродаси шу.
Не қилсин шўрлик банда,
Илож қанча, ўлим бор
Ҳамманинг бошида ҳам.

Ҳа, ўлим бор муҳаққақ
Ҳар кимсанинг бошида,
Лекин ўлмоқ савоб-ку,
Пайғамбарнинг ёшида.
Яна эрта жума кун
Тургай меҳроб қошида,
Яхши кундан буюрди,
Мўмин эди ва ҳотам.

Кампир тахмонни очди,
Кафанликни олдилар.
Эркакларга тўн, белбоғ
Ахтаришиб қолдилар.
Катта уй ўртасига
Ўликка жой солдилар.
Ҳовлию эшик олди
Супурилди зап шинам.

Қори почча келдилар
Дарбозадан йўталиб.
Ювғувчи ҳозир бўлди
Бўйрасини кўтариб.
Амма самовар қўйди
Тарашани тутатиб
Тонгдан тумонат келса
Шошиб қолмаслик — шу ғам.

Қазноқдан чиқарилди
Маъраканинг уни ҳам,
Тугиб қўйилди тайёр
Домланинг тугуни ҳам.
Белгиланди ҳаттоки
Йигирманинг куни ҳам,
Ҳамма нарса бадастир,
Фақат битта ўлик кам.

Пуховой рўмол билан
Хола боглади белин,
Хабарлашга бошлади
Ҳар ким ўз уруғ — элин.
Жанжаллашиб ҳам олди
Ўртада икки келин,
Алам ўтган ҳиқиллаб
Йиғлар эди: «Вой, додам!»

Ҳеч кимсанинг иши йўқ
Дардга мутбатало билан.
Қизлар сандиқ билан банд,
Кампирлар дуо билан,
Бир вақт тунни уйғотиб
Чинқириқ садо билан
Чироқлари пирпираб
Келиб қолди «Тез ёрдам».

Ҳамма суюниб кетди
Деб ўйларсиз, бор бўлинг,
Ён қўшни Жаннат биби
Докторнинг тўсди йўлин,
Тўнғич қиз доно бўлиб
Тутди ҳамшира қўлин:
«Игна санчиб қийнаманг,
Тайёр ётибди отам.

У доим оз оғриғу
Осон ўлим тиларди,
Бобомдек олтмиш учда
Ўлишини биларди.
Айниқса жума кунни
Кўп илтижо қиларди,
Муроди ҳосил бўлди,
Оёқ чўзсин хотиржам».

Доктор қулоқ солмади,
Бұш келмади ҳамшира,
Бұш келмади ноль учга
Хабар қилган набира
Липиллаб турган у шаъм
Шу тун бўлмади тийра,
Касал кўзини очди
Жумадан қолдим мотам.

Эрталаб икки ўғил
Ишга кетди сўппайиб,
Девор тагида тобут
Қолаберди дўппайиб,
Юрганча юраберди
Икки келин хурпайиб
Жанжалнинг боисини
Икков ҳам айтмас, дам-дам.

Яна кўп жума ўтди,
Ой-йиллар ўтди қатор,
Саксон саккизга борди
Ўлдига чиққан бемор.
Ҳар ёшига бир таноб
Боғ ўстирди мевазор.
Юзни мўлжаллаб турар
Жумадан қолган одам.

Набиралар сони ҳам
Юзга борди, чамаси,
Ҳар жума чол уйида
Йиғилади ҳаммаси.
Келар докторни қувган
Хонадоннинг аммаси,
Кулиб-кулиб эслашар,
Ҳар жума бўлар байрам.

Мана яшаб юрипти
Умри экан зиёда.
Уни ўлди деганлар
Кўплари йўқ дунёда.
Жаннат биби жаннатга
Кетди бултур жавзода,
Қорини ўн йил бурун
Олиб кетган зотилжам.

Бақар йили тупроққа
Қўйган гўрков дўстини.
Чол ўзи тўғраб берган
Йил ошининг гўштини.
Қадрдондан ёдгор деб
Ўз қабрининг устини
Гул қилиб, тиклаб қўйган
Кичкина сағана ҳам.

Чол айтар, олтмиш уч не,
Саксон саккиз нимадир
Умр гўё дарёдан
Сузиб ўтган, кемадир.
У соҳилга етмоқ бор
Пайшанбадир, жумадир,
Лекин жадаллаштириш
Бунда не керак, бўтам?

Шошманглар, у дунёни
Кўрдим, унча ёқмади,
Равзаи Фирдавс ичра
Оби кавсар оқмади.
Кампирим дуруст экан,
Ҳурлар менга боқмади.
Аразладим, қайтвордим
Тўғри келмади Эрам.